

Uchwała Nr LXXVIII/606/2010
Rady Gminy Elk
z dnia 28 maja 2010 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Barany

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym /tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami/ - Rada Gminy uchwala co następuje:

§ 1

Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Barany, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Elk

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy Elk

Mirosław Swiderski

UZASADNIENIE

Przyjęcie przez Radę Gminy Elk Planu Odnowy Miejscowości Barany umożliwi sołectwu perspektywę ubiegania się o dofinansowanie zadań realizowanych w ramach programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013 oraz innych programów związanych ze środkami finansowymi Unii Europejskiej.

Przewodniczący Rady Gminy Elk

Mirosław Świdorski

Załącznik do Uchwały Rady Gminy Elk
Nr LXXVIII/606/2010
z dnia 28 maja 2010 roku.

PLAN ODNOWY

**Miejscowości Barany
LATA 2010 - 2017**

Opracowanie:
Tomasz Makowski
Daria Snoch

Urząd Gminy ELK

23 maja 2010 r.

Wprowadzenie

Rozwój miejscowości Barany zawiera się w idei odnowy wsi, której celem jest poprawa jakości życia poprzez zaspakajanie potrzeb społecznych i kulturalnych oraz promowanie obszarów wiejskich. Siła tożsamyh działań pobudzać ma rozwój ludności wiejskiej, przyczyniając się do zachowania dziedzictwa i lokalnej specyfiki oraz wzrostu poziomu autonomii mieszkańców. Plan Odnowy Miejscowości jest opracowaniem strategicznym, które harmonizuje założenia określone w ramach odnowy wsi, nadając im uporządkowany charakter. Zakres rzeczowy dokumentu wypływa z potrzeb samych mieszkańców i został opracowany przy znacznym ich udziale. Plan określa najważniejsze działania, które sami zainteresowani uznali za istotne dla swojej miejscowości, działania, które pomogą im rozwiązać problemy, pokonać bariery, osiągnąć stawiane cele. Proponowane przedsięwzięcia mieszkańcy uznali za realne i możliwe do realizacji, przy założeniu ich własnej aktywności oraz przy zaangażowaniu władz samorządowych.

Plan Odnowy Miejscowości Barany dotyczy lat 2010–2017. Podstawowa jego część stanowi opis zasobów wsi, tkwiącego w niej potencjału oraz możliwości organizacyjnych mieszkańców. Na tej podstawie przeprowadzona została analiza słabych i mocnych stron wsi oraz analiza szans i zagrożeń. Pozwoliła ona na określenie kierunków rozwoju miejscowości, nakreślenie priorytetów oraz wyszczególnienie zadań, które będą w ich ramach realizowane. Włączenie mieszkańców w proces współdecydowania o kierunkach rozwoju miejscowości przełamuje stereotyp planowania odgórnego, wyłącznie poprzez władze gminy, pobudzając jednocześnie całą społeczność lokalną do bardziej aktywnej pracy na rzecz wsi. Ważnym czynnikiem decydującym o sukcesie, jest wszechstronna współpraca i partnerskie podejście wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację przewodniej idei. Zbiorcza ocena działań zawartych w Planie Odnowy Miejscowości, została przeprowadzona przy wykorzystaniu badań ankietowych. Wyznaczone narzędzie społecznej analizy zapotrzebowania stanowi gwarancje otrzymania miarodajnych wyników, które wyznaczają politykę rozwoju wsi Barany na terenie Gminy Ełk w określonej perspektywie czasowej.

Plan Odnowy Miejscowości Barany posłuży jako załącznik do projektów zgłaszanych w celu uzyskania pomocy finansowej w ramach Działania „Odnowa i Rozwój Wsi”, III Osi priorytetowej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (PROW). W ramach zaplanowanych celów i priorytetów rozwojowych, w okresie najbliższych trzech lat,

które obejmuje Plan Odnowy Miejscowości Barany podejmowane będą zarówno działania inwestycyjne, a także inne o charakterze szkoleniowym czy rekreacyjno-sportowym.

1. Komplementarność kierunków rozwoju miejscowości z celami strategicznymi gminy, powiatu i województwa.

Plan Odnowy Miejscowości Barany opracowany został zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 roku, w sprawie szczegółowych warunków i trybów przyznania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Plan Odnowy Miejscowości Barany został przyjęty Uchwałą nr 1/2010 Zebrania Wiejskiego w Baranach z dnia 27 maja 2010 roku w sprawie "Przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Barany".

Plan Odnowy Miejscowości Barany został zatwierdzony Uchwałą nr ..../..../2010 Rady Gminy Ełk z dnia 28 maja 2010 roku w sprawie Zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Barany.

Plan Rozwoju Miejscowości Barany zawiera cele, priorytety oraz poszczególne zadania, które są komplementarne i wpisują się w kierunki rozwoju Gminy Ełk opisane w następujących dokumentach strategicznych:

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Ełk przyjęty Uchwałą Rady Gminy Ełk Nr XX/169/2004/ z dnia 1 lipca 2004 oraz Nr XXVII/224/2007 z dnia 28 grudnia 2007 roku.

Plan Odnowy Miejscowości Barany jest również zgodny z dokumentami o znaczeniu ponadlokalnym i regionalnym:

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Ełckiego, przyjęta Uchwałą Nr XXIV/185/08/ Rady Powiatu Ełckiego z dnia 30 października 2008 roku
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko- Mazurskiego do roku 2020, przyjęta Uchwałą XXXIV/474/05 Sejmiku Województwa Warmińsko - Mazurskiego z dnia 31 sierpnia 2005 r.

2. Szczegółowa analiza zasobów miejscowości

2.1. Historia i obiekty zabytkowe

2.1.1. Historia

Zarys historyczny obszaru miejscowości

Miejscowość Barany położona jest kilka kilometrów od Ełku, nieco na uboczu. 50 budynków mieszkalnych, 34 gospodarstw, 132. mieszkańców.

Z Ełku można tu przyjść pieszo, ok. 3 km, można też skorzystać z usług PKS, PKP, ełckiego MZK. We wsi jest 1 sklep, Indywidualna Praktyka Lekarska i Zakład Usług Leśnych i Tartacznych. Z miejscowości Barany jest bardzo niedaleko do Nowej Wsi Ełckiej, gdzie jest 5 sklepów, kiosk z gazetami, warsztaty samochodowe, stacja benzynowa, Wiejski Dom Kultury, biblioteka, poczta, ośrodek zdrowia, zajazd oraz kościół parafialny pw. Św. Józefa. Przez Barany przepływa rzeka Ełk, w pobliżu znajdują się lasy.

Historia:

Założona w ok. 1439 roku. Przywilejem z 25 czerwca 1439 roku wielki mistrz Paweł von Rusdorf nadał Filipowi Ellendowi 6 włók sołeckich i 36 włók boru nad rzeką Ełk celem założenia wsi Dąbrowa. W tym okresie pojawiają się pierwsze wzmianki o wsi **Barany**. Osadnicy, z których każdy dostał po jednej włóce ziemi, byli na trzydzieści lat zwolnieni od

opłat, obciążano ich natomiast obowiązkiem posług na rzecz zamku w Ełku oraz pracą w miejscowym młynie krzyżackim. Obok młyna powstał we wsi także majątek krzyżacki. W sto lat po założeniu wsi było tu 35 gospodarstw i 1 karczma. Obciążenia wsi wynosiły rocznie 104 marki i 54 szelągi w złocie, 8 korcy pszenicy, tyleż żyta, dwanaście beczek owsa, 70 sztuk drobiu i 6 sążni drzewa, 12 beczek owsa. Drzewo trzeba było dostarczyć do Królewca własnymi podwodami. W 1600 roku mieszkali we wsi sami Polacy. Najazd tatarski z 1656 roku spustoszył wieś. Dziesięciu mieszkańców zabito, 96 uprowadzono w jasyr. Wiele budynków spłonęło. W 1657 roku były we wsi tylko 4 krowy i 2 konie. By podźwignąć wieś z upadku, rząd przyznał gospodarzom drzewo na odbudowę zagród, a ponad to na każdą włókę ziemi po dwa konie, dwie krowy, jeden wóz, uprząż, pług i siekierę.

W czasie epidemii dżumy z lat 1709-1711 we wsi zmarła 1/3 ludności. W roku 1724 król Fryderyk Wilhelm zakazał osiedlania się na terenie gminy przybyszów z ziem polskich i litewskich, do wsi Barany sprowadzono ludność niemiecką. W 1757 roku były tu 22 domy i 78 mieszkańców. Podczas wojen napoleońskich dwukrotnie nawiedzała wieś cholera, która pochłonęła wiele osób; w czasie pożaru z 1809 roku śmierć poniosło 5 mieszkańców. W latach 1831, 1837 i 1852 powracała do wsi cholera. Ostatnia epidemia pochłonęła 11 ofiar.

Barany z racji bliskiego sąsiedztwa Nowej Wsi Ełckiej były uprzemysłowiona od samego początku swojego istnienia. Młyn wodny w Nowej Wsi Ełckiej, który powstał równocześnie z wsią, miał 4 kamienie, podczas gdy młyn ełcki tylko 2. Z usług jego korzystali Polacy zza kordonu. W 1752 roku uruchomiono tu papiernię, która produkowała 7 gatunków papierów ze znakami wodnymi. Papier sprzedawano do Królewca oraz do Polski (Kolno, Łomża, Wąsosz). Po wojna napoleońskich papiernia podupadała, potem uległa likwidacji. W 1859 roku urządzono w niej młyn.

Zbudowanie w latach 1865-1869 szosy z Ełku do Prostek i w roku 1885 roku linii kolejowej Ełk- Pisz, dzięki czemu sąsiednia Nowa Wieś otrzymała stację kolejową, przyczyniło się to do jej rozwoju gospodarczego oraz do poprawy rozwoju okolicznych wsi w tym miejscowości Barany. W końcu XIX i na początku XX wieku powstały w okolicy elektrownia, cegielnia i dwie gorzelnie. Bracia Jakobini z Berlina dzierżawili okoliczne jeziora; ryby wysyłali przeważnie do Polski. Wieś bardzo poważnie ucierpiała podczas pierwszej wojny światowej. W 1928 roku zabudowaniach po rozparcelowanym w latach 1904 – 1905 folwarku założono szkołę rolniczą w pobliżu wsi Barany. Sąsiadujący ze wsią majątek

Borkowski Dwór aż do wybuchu wojny znajdował się w rekach polskiej rodziny Czarneckich.

2.1.2. Obiekty zabytkowe

2.2. Położenie i wygląd miejscowości Barany

Położenie

Wieś sołecka Barany, którą zamieszkują 132 osoby, położona jest w gminie Ełk w powiecie ełckim (województwo warmińsko – mazurskie). Miejscowość usytuowana jest w północno – wschodniej części jednostki terytorialnej (w odległości 3 km od miejscowości Ełk, będącej siedzibą władz gminnych). W latach 1975 – 1998 Barany należały administracyjnie do województwa suwalskiego. Geograficznie wieś znajduje się na obszarze Równiny Warmińskiej.

Najbliższe ośrodki miejskie: Ełk (3 km), Grajewo (24 km), Białystok (105 km), Olsztyn (140km), Łomża (86 km).

Wygląd miejscowości

Zabudowa miejscowości Barany rozłożona jest na długości około 1 km w układzie południkowym. Forma przestrzenna wykazuje miejscową koncentrację, co pozwala wydzielić trzy wiodące elementy sieci osadniczej.

Wyróżnikiem część południowa wsi jest ciek wodny stanowiący prawy dopływ rzeki Ełk. Zabudowa oparta jest całkowicie o układ zagrodowy, na który składają się obiekty gospodarcze i mieszkalne. Obiekty zlokalizowane w środkowej części miejscowości przejawiają najwyższą wartość historyczną. W niedalekim sąsiedztwie ulokowany jest stary młyn wodny zbudowany w 1439 roku w obecnym czasie na wyspie dzielącej dwie części wsi, zwanej kiedyś Zielona Dąbrowa.

Miejscowość Barany, rzeka Ełk

Po drugiej stronie głównej osi komunikacyjnej miejscowości występuje układ zabudowy częściowo wyznaczony przez drogę gminną Nowej Wsi Ełckiej – Malczewo, przy końcu której znajduje się Gminny Ośrodek Kultury z Biblioteką Gminną

Stan obecny Gminne Ośrodka Kultury oraz Biblioteki

Uzupełnienie formy przestrzennej stanowią obejścia zagrodowe, których układ cechuje rozluźnienie w stronę granicy wsi.

Trzy wymienione elementy tworzą integralną całość przestrzenną i funkcjonalną kreując centrum wsi, którego uzupełnienie stanowią siedliska peryferyjnie okalające wieś.

2.3. Funkcje, jakie pełni miejscowość

- mieszkalna,
- rolnicza,
- turystyczna (potencjalna).

O wyborze poszczególnych funkcji, jakie pełni miejscowość przesądza:

- **funkcja mieszkalna** – poprawa rozwiązań infrastrukturalnych oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej stanowi warunek poprawy jakości życia na obszarze miejscowości. Wzrost znaczenia funkcji mieszkalnej jest zależny od właściwego wykorzystania naturalnego potencjału rozwojowego wsi.
- **funkcja rolnicza** - na obszarze miejscowości funkcjonują 34 indywidualne gospodarstwa rolne o łącznej powierzchni 57.74 ha i średniej wielkości 1,70 ha. Według danych opisujących aktywność gospodarczą mieszkańców uprawa ziemi i produkcja zwierzęca stanowią podstawowe źródła dochodów. Z uwagi na korzystne warunki gospodarowania wieś posiada dobre warunki do rozwoju rolnictwa.

• **funkcja turystyczna** - na możliwość rozwoju funkcji turystycznej wskazuje: położenie miejscowości w obszarze chronionego krajobrazu rzeki Ełk, stanowiącego teren o wybitnych walorach przyrodniczo – krajobrazowych oraz spuścizna historyczna i bogactwo obiektów zabytkowych. Dla mieszkańców rozwój funkcji turystycznej miejscowości oznaczać będzie możliwość uzyskania dodatkowego źródła dochodu, przyczyniając się tym samym do pobudzenia aktywności gospodarczej wsi. W tym celu konieczny będzie rozwój niezbędnej infrastruktury oraz zaplecza, bez którego nie możliwe jest sprostanie wymaganiom rynku stawianym przed branżą turystyczną.

2.4. Charakterystyka mieszkańców

2.4.1. Liczba ludności i gęstość zaludnienia

Pod względem wielkości zaludnienia Barany stanowią małej wielkości miejscowość na obszarze gminy Ełk. Według danych na 2010 r. liczba mieszkańców wsi wyniosła 132 osoby, co stanowiło 7,7 % populacji zamieszkującej obszar całej jednostki terytorialnej.

Dane dotyczące zmian wielkości populacji mieszkańców wskazują stałą tendencją rosnącą. Liczba mieszkańców wsi w latach 2002-2010, zwiększyła się o 29 %.

Liczba mieszkańców wsi Barany w latach 2002-2010

Rok	Liczba osób
2002	102
2003	105
2004	103
2005	111
2006	119
2007	120
2008	125
2009	129
2010	132

Źródło: Urząd Gminy w Elku

Wzrost liczby mieszkańców na obszarze miejscowości jest zjawiskiem odwrotnym w stosunku do procesu występującego na obszarze całej gminy Ełk i zależy od dwóch elementów. Przyrost naturalny na przestrzeni ostatnich lat pomimo tendencji malejącej, przyjmuje nadal wartości dodatnie, ponadto czynnik migracji, który na obszarach wiejskich województwa warmińsko-mazurskiego przyjmuje wartości ujemne, w przypadku wsi Barany nie ma znaczenia wiodącego. Odpływ ludności ze wsi powodowany jest względami ekonomicznymi. W przypadku miejscowości z dominującą funkcją rolniczą mamy do czynienia ze stabilizacją rynku pracy, która wpływa jednocześnie na zmniejszenie mobilności siły roboczej. Zaistniała sytuacja oddziałuje korzystnie na procesy demograficzne we wsi Barany, stwarzając jednocześnie zagrożenie ubożeniem ludności prowadzącej gospodarstwa o niższym potencjale ekonomicznym. Aby zapobiec niekorzystnym procesom należy wprowadzać inicjatywy mające na celu dywersyfikację dochodów gospodarstw rolnych.

Gęstość zaludnienia wynosi 20 osób/ km² i jest zbliżona do średniej gęstości zaludnienia w gminie Ełk (22 osoby/ km²), niższa do średniej gęstości zaludnienia powiatu ełckiego (32 osoby /km²) oraz regionu Warmii i Mazur (59 osób /km²).

2.4.2. Struktura wiekowa i płciowa ludności

Strukturę wiekową społeczeństwa charakteryzują trzy grupy ekonomiczne:

1. wiek przedprodukcyjny - osoby w wieku 0-17 lat,
2. wiek produkcyjny - osoby w wieku 18-65 lat (mężczyźni 18-65 lat, kobiety 18-60 lat),
3. wiek poprodukcyjny - mężczyźni po 65 roku życia, kobiety po 60 roku życia.

W miejscowości Barany największy udział w ogóle społeczeństwie stanowią osoby w wieku produkcyjnym 57,5 %. Jednocześnie ludność w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjnym) stanowi 42,5 % całej populacji. Należy zwrócić uwagę na relacje pomiędzy grupą nieprodukcyjną, a grupą produkcyjną. Stosunek ten wyraża wskaźnik obciążenia demograficznego, który dla wsi Barany przyjmuje wartości niekorzystne.

Struktura wiekowa ludności według grup ekonomicznych

Rok	Ogółem	Dzieci	Mężczyźni	Kobiety	Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
					M	K	M	K
2010	132	39	68	64	39	34	12	8

Znaczny udział ludności w grupie nieprodukcyjnej (wyższy niż wartość średnia przyjęta dla gminy - 38,7%) wynika ze zwiększonej liczby osób w wieku poprodukcyjnym i nie świadczy o ograniczeniu potencjału rozwojowym miejscowości w dłuższej perspektywie czasowej. Procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym na terenie wsi Barany (26 %) jest wyższy niż wartość średnia przyjęta dla gminy (22,6 %). Znaczny odsetek ludności poniżej 18 roku życia zwraca uwagę na potrzebę zagwarantowania właściwego rozwoju najmłodszym mieszkańcom miejscowości Barany.

Według danych za rok 2009 mężczyźni stanowili 51,9 %, kobiety 48,1 % ogółu. Tym samym na 100 mężczyzn przypada 93 kobiet. Współczynnik feminizacji określający liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn wskazuje wartości niższe od przyjętych dla obszarów wiejskich województwa warmińsko - mazurskiego.

2.4.3. Struktura zatrudnienia, bezrobocie i problemy społeczne

Z informacji na dzień 12.04.2010 (Powiatowy Urząd Pracy w Ełku) wynika, że w miejscowości Barany zarejestrowanych były 34 osób bezrobotnych. Jedynie 1 osoba spośród ogólnej liczby bezrobotnych posiadała prawo do zasiłku. Stopa bezrobocia zarejestrowanego, obliczanego na podstawie liczby bezrobotnych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym, na obszarze miejscowości wynosi 8,6%. Nieznana jest skala bezrobocia ukrytego (agrarnego) dość często występującego na terenach wiejskich.

Należy uznać, że w rzeczywistości faktyczna liczba osób bezrobotnych jest większa niż wynika z informacji PUP Ełk, jednak ogólna sytuacja na rynku pracy kształtuje się korzystnie. Potwierdzeniem tego są wyniki badania ankietowego przeprowadzonego na grupie 50 dorosłych mieszkańców Baran (27 % populacji miejscowości powyżej 18 roku życia), gdzie bezrobocie nie zostało zaliczone do obszarów problemowych o najwyższym znaczeniu. Na zaistniałą sytuację ma wpływ rolniczy charakter miejscowości. Na obszarze

wsi występują niekorzystne zjawiska społeczne, które dotyczą w szczególności osób bezrobotnych o niskim wykształceniu i kwalifikacjach zawodowych. Wśród tych osób powszechna jest niska aktywność zawodowa przejawiająca się brakiem jakiegokolwiek motywacji do podniesienia kwalifikacji i podjęcia zatrudnienia. Problemy społeczne przekładają się na niską jakość życia nie są zjawiskiem powszechnym i dotyczą stosunkowo niewielkiej liczby rodzin.

Pomoc oferowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ełku występuje w następujących formach:

- ✓ pomoc finansowa w formie zasiłków stałych dla osób niepełnosprawnych,
- ✓ zasiłków okresowych dla osób i rodzin, gdzie występuje bezrobocie i długotrwała
- ✓ choroba,
- ✓ zasiłków celowych na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych,
- ✓ finansowanie dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych i gimnazjum,
- ✓ pomoc rzeczowa,
- ✓ usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.

Na terenie miejscowości Barany z pomocy finansowej i rzeczowej świadczonej przez GOPS korzystają stale 18 rodzin.

Należy podejmować bardziej zintensyfikowane działania ukierunkowane na aktywizację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2.4.4. Poziom organizacji mieszkańców i ich osiągnięcia

Ruchy przesiedleńcze zaistniałe po II wojnie światowej oraz późniejszy rozwój wsi sprawiły, że znaczny odsetek mieszkańców stanowi ludność napływowa. Wynikiem powyższego faktu jest rozmycie tradycyjnych form relacji sąsiedzkich. Ludność wsi Barany podejmuje jednak chętnie inicjatywy stymulowane czynnikiem zewnętrznym, dlatego też niezwykle ważna jest rozbudowa infrastruktury skierowanej na poprawę relacji społecznych (plac zabaw, ogólnodostępne miejsce spotkań, boiska sportowe, świetlica). Mieszkańcy Baran aktywnie uczestniczą w życiu wsi. Wszystkie wątpliwości i problemy rozwiązywane są na zebraniach wiejskich oraz podczas spotkań organizowanych z członkami Rady Sołectkiej i władzami gminy.

Sołtysem Baran jest Pan Krzysztof Sypitkowski

Miejscowość posiada jednoosobową reprezentację w Radzie Gminy Ełk:

- Krzysztof Sypitkowski

Działalność sportowa na obszarze miejscowości

Działalność sportowa na terenie Baran realizowana jest wyłącznie w formie amatorskiej i ma zdecydowanie większe znaczenie dla rozwoju środowisk dziecięco młodzieżowych, niż dla osób dorosłych.

Ocena możliwości prowadzenia działalności kulturalnej, rozrywkowej i rekreacyjnej

Na obszarze miejscowości brakuje podstawowej infrastruktury umożliwiającej organizowanie się lokalnej społeczności. Rozwój działalności kulturalno-rozrywkowej we wsi wymaga wybudowania świetlicy- miejsca spotkań oraz dobrego jej wyposażenia.

Podstawowym zadaniem świetlicy jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb w zakresie kultury. Miejsce spotkań służy również integracji społeczności lokalnej, przyczynia się również do eliminowania negatywnych zjawisk społecznych. Powstanie świetlicy mogłoby stanowić narzędzie aktywizacji społeczności wiejskiej.

2.5. Dostęp mieszkańców do usług z zakresu ochrony zdrowia

Usługi z zakresu opieki medycznej dla mieszkańców miejscowości Barany świadczy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Grupowa Praktyka Lekarska w Nowej Wsi Ełckiej

W ramach ośrodka funkcjonuje:

- poradnia lekarza podstawowej opieki medycznej
- gabinet pielęgniarki środowiskowo - rodzinnej,
- gabinet zabiegowy,
- gabinet stomatologiczny.

Lecznictwo stacjonarne zamknięte i część otwartego leczenia specjalistycznego realizowane jest przez Szpital Miejski w Ełku.

2.6. Bezpieczeństwo publiczne

Za zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców miejscowości odpowiedzialny jest Posterunek Policji w Ełku, funkcjonujący w strukturach Komendy Powiatowej Policji w Ełku.

2.7. Oświata i wychowanie

W Baranach nie funkcjonuje placówka edukacyjna, dzieci i młodzież uczęszczają do Szkoły Podstawowej oraz Gimnazjum w Nowej Wsi Ełckiej, starsza młodzież, po ukończeniu gimnazjum kontynuuje naukę w szkołach ełckich (czynnik decydujący o wyborze stanowi dostępność komunikacyjna). Najczęściej wybór pada na technika profilowane, licea ogólnokształcące oraz szkoły zawodowe. Po zakończeniu edukacji na poziomie szkół średnich nieznaczny odsetek absolwentów kontynuuje naukę na uczelniach wyższych.

Instrument towarzyszący wyrównywaniu szans edukacyjnych i podnoszeniu jakości kształcenia na poziomie gminy powinien być wdrażany poprzez program pomocy stypendialnej dla uczniów szczególnie uzdolnionych, którym trudna sytuacja materialna uniemożliwia rozwój edukacyjny. Dodatkowo pomocą stypendialną należy objąć uczniów szkół ponadgimnazjalnych w przypadku, których dalsza edukacja wiąże się z czasowym zamieszkaniem w bursach i internatach szkolnych, ulokowanych poza granicami gminy Ełk. Pomoc tego rodzaju będzie miała szczególnie istotne znaczenie w sytuacjach, gdy bariera w dostępie do szkolnictwa ponadgimnazjalnego jest brak środków finansowych na kontynuację nauki.

Na poziomie miejscowości należy wdrożyć mechanizmy promujące wiedzę, które przyczynia się do wsparcia procesu kształcenia na poziomie podstawowym i gimnazjalnym.

Przedmiotowe działanie wymaga dostosowania i modernizacji istniejącej bazy lokalowej. Wsparciem powinni zostać objęci także dorośli mieszkańcy wsi, którzy z powodu dezaktualizacji posiadanych umiejętności, pozostają poza rynkiem pracy (szkolenia, kursy).

2.8. Stan otoczenia środowiska naturalnego

2.8.1. Warunki klimatyczne

Miejscowość Barany tak jak i cała Polska, znajduje się w strefie klimatycznej umiarkowanej, która leży między strefa klimatu morskiego (Europa Zachodnia) i strefa klimatu kontynentalnego (Europa Wschodnia). Napływ różnorodnych mas powietrza (od podzwrotnikowego do arktycznego) powoduje, że teren ten odznacza się dużą zmiennością pogody oraz dużymi wahaniami przebiegu typów pogody w kolejnych latach i poszczególnych porach roku. Częstość napływu mas powietrza z kierunku zachodniego wynosi prawie 36%, podczas gdy ze wschodniego 29%. Przeważają tu wiatry z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego. Średnia roczna częstość występowania ciszy

i wiatru o prędkości poniżej 2 m/s wynosi od 20 do 30%, podczas gdy średnia ilość dni z wiatrem silnym o prędkości powyżej 10 m/s wynosi od 40 do 50 dni. Występuje duży udział wiatrów o prędkościach umiarkowanych. Analizowany teren należy do obszarów o dobrej ekspozycji wiatrowej.

Czas, w ciągu którego bezpośrednio promieniowanie słoneczne dociera do powierzchni ziemi wynosi powyżej 1600 h/rok. Rozkład usłonecznienia w skali roku jest bardzo nierównomierny; w okresie grudzień - luty usłonecznienie jest najniższe, podczas gdy w okresie czerwiec - sierpień najwyższe. Średnie całkowite promieniowanie słoneczne w roku wynosi około 9,75 MJ/ m² dobę (duża przydatność dla potrzeb energetyki słonecznej).

Średnia roczna suma opadów wynosi około 700 mm. Rozkład opadów na przestrzeni roku nie jest równomierny. Miesiącami o najwyższych średnich są czerwiec i sierpień, przy czym w lipcu średnia wynosi 85 mm. Najniższa ilość opadów przypada na miesiące: styczeń, luty, marzec i wynosi 35 mm.

2.8.2. Gleby

Po ustąpieniu zlodowacenia obszar gminy Ełk pokryty był świeżym materiałem akumulacyjnym lodowca i jego wód roztopowych. Na skutek zmian klimatycznych, ekspansji roślinności, wykształcenia się sieci wód powierzchniowych, a wreszcie działalności człowieka na przestrzeni ostatnich tysięcy lat, wytworzyła się wierzchnia warstwa utworów - gleba. Jej podłożem były polodowcowe gliny, piaski i żwiry zwałowe, ropy i mułki zastoiskowe, utwory piaszczysto-żwirowe i pyłowe. W okolicach miejscowości Barany przeważają dość żyzne gleby brunatne właściwe. Gleby brunatne to gleby o dobrze wykształconym profilu orno próchnicznym, bogactwie składników pokarmowych, dobrej strukturalności. Uprawa mechaniczna na tego rodzaju gruncie nie sprawia trudności. Jedynie w okresach suszy na utworach bardziej zwięzłych, jak ropy i gliny ciężkie, jest utrudniona. Tereny przeznaczone pod uprawy, w okolicy wsi, posiadają wysokie wskaźniki rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

2.8.3. Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym miejscowość leży w dorzeczu rzeki Ełk. Koryto wraz z obszarem przyległym podlega prawnej ochronie. Właściwości tego terenu zbliżone do warunków naturalnych z mocno meandrująca rzeka Ełk z licznymi starorzeczami w jej

dolinie, tworzącymi lokalne, naturalne zbiorniki wodne oraz stromymi, porośniętymi lasami, zboczami doliny z parowami, wądołami, wąwozami powodują, że obszary te zalicza się do urozmaiconych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym.

Fot. Ciek wodny przepływający przez miejscowość Barany

Przez południową część miejscowości przepływa ciek, który stanowi prawy dopływ rz. Ełk. Wieś leży na obszarze o wysokich wartościach przyrodniczych, których zachowanie w niezmiennym stanie jest priorytetowym zadaniem dla społeczności lokalnej i władz samorządowych. Pogorszenie jakości wód, powoduje ogromne straty gospodarcze i środowiskowe. Rozwiązanie problemu zanieczyszczeń punktowych wymaga przeprowadzenia inwestycji wodno-kanalizacyjnych oraz wprowadzania wspólnotowych norm z zakresu składowania nawozów naturalnych w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Drugim istotnym zagadnieniem z zakresu polityki środowiskowej jest zmniejszenie oddziaływania zanieczyszczeń rozproszonych, obejmujących swym negatywnym zasięgiem cały obszar zlewni. Istotnym czynnikiem wywołującym pogorszenie stanu wód jest spływ pierwiastków odżywczych z obszarów użytkowanych rolniczo. Jego następstwem jest przyspieszenie procesów eutrofizacji. Jeszcze silniej oddziałują środki chemiczne używane w rolnictwie do zwalczania chorób i szkodników, a przedostające się do wód z otaczających terenów.

Ochrona środowiska wodnego przed zgubnym wpływem nadmiernej intensyfikacji rolnictwa powinna polegać na odpowiedniej technice stosowania zabiegów, a ponadto na

skutecznej walce z erozją gleb, biologicznym zagospodarowaniem zlewni i pobrażę cieków wodnych oraz ich racjonalnej ochronie. Dlatego też wskazane jest, aby dotychczasowa polityka prowadzenia gospodarstw rolnych w sołectwie Barany, oparta w dużej mierze o trwałe użytki zielone, została utrzymana.

2.8.4. Charakterystyka flory i fauny

Charakterystyka flory

Na obszarze przyległym do miejscowości świat roślinny przybiera wyjątkowo bogato formę, co jest wynikiem zróżnicowania siedlisk. Charakterystyczne zespoły roślinne związane są z poszczególnymi skupiskami. Około 33% powierzchni sołectwa zajmują siedliska leśne. Na północ od Baran zlokalizowany jest duży kompleks liściasty z domieszką drzew iglastych. Najczęściej spotykanym gatunkiem drzew jest dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, buk zwyczajny, jesion wyniosły, kasztanowiec zwyczajny oraz brzoza brodawkowata. Domieszkę stanowią drzewa iglaste, głównie sosna zwyczajna oraz świerk pospolity.

Na terenach nadrzecznych występują tzw. łęgi oraz zarośla łożowe, których podstawowym składnikiem są: topola osika, topola czarna i różne gatunki wierzby.

Istotnym składnikiem przyrodniczym okolic miejscowości Barany jest roślinność synantropijna, związana z życiem i działalnością człowieka. W minionych wiekach, kiedy większość tych ziem porastały puszcze, rola roślinności synantropijnej była nieznaczna. Natomiast obecnie jest ona ogromna, a wraz z rozwojem cywilizacji będzie niewątpliwie wzrastać. Są to nie tylko duże arealty rolnicze, ale również obiekty o wysokiej randze przyrodniczej. Na obszarze wsi zlokalizowany jest zespół leśny, reprezentowany przez liczne gatunki drzew.

Na obszarze Baran występują pojedyncze twory przyrody żywej o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno - pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi, w szczególności sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa. W niedalekim sąsiedztwie Baran, w Nowej Wsi Ełckiej znajdują się pomniki przyrody w postaci drzew.

Lp.	Gatunek /Nazwa/	Wymiary (m)		Lokalizacja
		Obwód w pierśnicy	Wysokość	
1.	dąb szypułkowy (quercus robur)	4,70	23	POHZ- Nowa Wieś Ełcka gospodarstwo Szarek (1962)
2.	lipa drobnolistna (tilia cordata)	1,65-3,30	22-24	POHZ- Nowa Wieś Ełcka gospodarstwo Szarek (1962)
3.	żywotnik olbrzymi (thuja plicata)	2,30	20 m	POHZ- Nowa Wieś Ełcka gospodarstwo Szarek (1962)
4.	Rezerwat przyrody „Ostoja bobrów Bartosze”	pow. 190 ha		POHZ- Nowa Wieś Ełcka teren Bartosze utworzony w 1964r.

Pomniki przyrody oraz rezerwat przyrody w sąsiedztwie miejscowości Barany, na obszarze Nowej Wsi Ełckiej

Charakterystyka fauny

W okolicach Baran spotkać można kilka gatunków dużych ssaków, jak: jeleń, dzik, sarna. Z mniejszych ssaków występuje wiewiórka, kuna, wydra, tchórz, norka. Ponadto, licznie występują gatunki pospolitych ptaków.

2.9. Sfera gospodarcza

2.9.1. Rolnictwo i rolnicza przestrzeń produkcyjna

Barany są wsią rolniczą, na obszarze której do podstawowych form gospodarowania zalicza się produkcje roślinna i zwierzęca. W obrębie miejscowości występuje wysoka bonitacja gleb, co określa ponadprzeciętną wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Bardzo dobre warunki sprawiają, że rolnictwo stanowi główną formę działalności zarobkowej mieszkańców. Grunty orne stanowią tu 68% obszaru, na którym prowadzona jest działalność rolnicza. Pozostała część stanowią pastwiska (29,9%) oraz łąki (1%).

Działalność rolnicza wsi prowadzona jest na łącznym obszarze 57,74 ha przez 34 indywidualne gospodarstwa. Uprawia się głównie zboża i rzepak oraz na potrzeby produkcji zwierzęcej rośliny pastewne. Hodowla zwierzęca skoncentrowana jest wokół trzody chlewnej i bydła.

Profil gospodarki rolnej realizowanej na terenie wsi wykształcił się pod wpływem oddziaływania różnorodnych czynników: przyrodniczych, ekonomicznych i społecznych. Spośród elementów determinujących rodzaj produkcji należy wskazać unikalny charakter miejscowego krajobrazu, którego walory winny być chronione przed szkodami wynikającymi z prowadzenia nieodpowiedniej polityki rolnej.

Sposoby prowadzenia gospodarki rolnej na terenie wsi Barany wyróżniają się na tle krajów UE niskim zużyciem środków ochrony roślin, nawozów sztucznych i stymulatorów wzrostu, a także ostrożnością w stosowaniu nowych technologii opartych na modyfikacjach genetycznych. Wszystkie te cechy warunkują koegzystencje dzikiej przyrody z produkcją rolniczą. Zagrożeniem dla stanu środowiska przyrodniczego stanowi nieodpowiednie składowanie nawozów organicznych. Chów zwierząt gospodarskich powinien się cechować umiarkowaną koncentracją. Należy promować produkcje rolną przyjazną dla środowiska, wykraczającą poza zwykłą dobrą praktykę. Uwzględniając zagrożenia jakie niesie ze sobą intensyfikacja rolnictwa oraz wartość przyrodnicza obszaru, należy włączyć jak największą liczbę producentów rolnych do programów rolno środowiskowych.

Opłacalność produkcji zwierzęcej zależy od wydajności, poziomu plonów roślin pastewnych i organizacji powierzchni paszowej, a także od poziomu prowadzenia gospodarstwa. Ostatni czynnik stanowi istotny element z perspektywy przynależności Polski do Unii Europejskiej. Wiodąca pozycja na rynku zachowują gospodarstwa poddane modernizacji, a przez to oferujące produkty najwyższej jakości i prezentujące największą siłę ekonomiczną.

W Baranach występują gospodarstwa, których wysoka kultura prowadzenia produkcji wskazuje na dobre perspektywy rozwoju. Kwalifikacje zawodowe osób odchodzących z rolnictwa mogą okazać się niewystarczające do skutecznego zaistnienia na rynku pracy. W celu zapobieżenia wzrostowi bezrobocia, należy jak najszybciej podjąć działania ukierunkowane na reorientację zawodową tych osób w kierunku branż, w przypadku których występuje wzrost zatrudnienia.

2.9.2. Przemysł, usługi, handel

W ewidencji gminnej widnieje jeden podmiot prowadzący działalność gospodarczą na obszarze miejscowości (sektor handlu). Należy wspierać mechanizmy promujące przedsiębiorczość wśród mieszkańców.

2.9.3. Turystyka

Barany położone w Obszarze Rzeki Ełk stanowią doskonałe miejsce dla rozwoju turystyki i rekreacji. Do głównych walorów obszaru należą:

- mnogość występujących form ochrony przyrody oraz innych obiektów nie objętych dotychczas ochroną prawną a cennych przyrodniczo;
- bogactwo świata roślin i zwierząt;
- zróżnicowanie morfologiczne i urozmaicone ukształtowanie terenu;

- położenie w regionie należącym do najczystszych w kraju – Zielone Płuca Polski;
- liczne miejsca historyczne, związane z dziejami regionu a także unikalne zabytki;
- małe zaludnienie terenu, sprzyjające wędrówkom na łonie natury;
- brak uciążliwych dla środowiska zakładów przemysłowych i innych obiektów zniekształcających naturalne krajobrazy.

Ze względu na bogate zasoby środowiska naturalnego i kulturowego Barany stanowią potencjalny obszar rozwoju turystyki wiejskiej. Obecnie na terenie miejscowości nie jest prowadzona działalność agroturystyczna.

2.9.4. Rynek pracy

Sektor prywatny działający na obszarze miejscowości ma charakter stabilny (2 podmioty zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej), nie jest więc w stanie zasymilować nadwyżki wolnej siły roboczej. Główna pozycja na lokalnym rynku pracy stanowią gospodarstwa rolne oraz częściowo leśnictwo. Praca w tym branżach oznacza się dużą sezonowością i nie jest w stanie zapewnić stabilnego zatrudnienia. W zaistniałej sytuacji część mieszkańców zmuszona jest szukać zatrudnienia poza miejscowością na terenie miasta Ełku. Sytuacje dodatkowo komplikuje niska pozycja rynkowa obszaru całej gminy Ełk. Osoby mniej mobilne zawodowo, które jednocześnie nie znajdują zatrudnienia na obszarze miejscowości, zasilają najczęściej szeregi osób bezrobotnych i korzystających z różnych form pomocy społecznej. Osoby te, ze względu na brak aktywności zawodowej i marginalizację na rynku pracy są najbardziej narażone na rozwój patologii społecznych.

2.10. Infrastruktura techniczna

2.10.1. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Na zasoby mieszkaniowe Baran składają się budynki użytkowane indywidualne w obejściach zagrodowych oraz obiekty wielorodzinne (ogółem budynków 50). Stan techniczny budynków jest przeciętny. Duża część wymaga modernizacji i remontów. Obiekty mieszkaniowe, ze względu na słabe właściwości termiczne powinny zostać ocieplone.

2.10.2. Sieć drogowa i dostępność komunikacyjna

Układ przestrzenny Baran oparty jest na głównej osi wyznaczonej przez drogę krajową Nr 65 znajdującej się w niedalekim sąsiedztwie. Na drodze dominuje ruch pojazdów

osobowych i tranzytowych. W nawierzchni bitumicznej występują nieznaczne ubytki i wyboje.

Ponadto od miejscowości odchodzą drogi gminne łączące Barany z pobliskimi wsiami.

W Baranach wzdłuż drogi gminnej brak chodnika. Pilnym zadaniem dla zwiększenia funkcjonalności wsi jest wydzielenie ciągu komunikacji pieszej łączącego najważniejsze elementy miejscowości. Zakładana inwestycja podniesie atrakcyjność zamieszkania.

2.10.3. Sieć kanalizacyjna i wodociągowa

Okres II połowy lat dziewięćdziesiątych wraz z dniem dzisiejszym odznaczył się rewolucyjnymi zmianami w gospodarce ściekowej miasta Ełk. Komunalne ścieki sanitarne transportowane są do oczyszczalni ścieków w Nowej Wsi Ełckiej niezawodnym systemem dwóch rurociągów tłocznych z odległości ok. 5 km. Oczyszczalnia przygotowana jest do przyjęcia ścieków sanitarnych z terenu całej Gminy Ełk, na obszarze której rozpoczęto realizację programu budowy systemu grawitacyjno - tłoczego dla odprowadzenia ścieków z kilkudziesięciu miejscowości Gminy Ełk o niezaprzeczalnych walorach przyrodniczo turystycznych.

Gruntownie zmodernizowana w latach 1999- 2005 oczyszczalnia ma uporządkowaną gospodarkę ściekową i wypełnia surową normę dostosowującą Polskie prawo do wymagań Unii Europejskiej. Przepustowość oczyszczalni zaprojektowana na docelowe 13.000 m³/dobę umożliwia sukcesywną rozbudowę sieci sanitarnej i przyjęcie nowych dostawców ścieków. Ciąg technologiczny oczyszczania ścieków polega na mechanicznej i biologicznej obróbce przy wykorzystaniu zdolności mikroorganizmów tworzących osad czynny do wbudowywania związków biogennych we własną strukturę komórkową.

Uciążliwość spowodowana przykrymi zapachami w dużym stopniu została wyeliminowana dzięki zastosowaniu nowoczesnej technologii opartej na fotokatalitycznej dezodoryzacji, jak również na biomasach organicznych.

Skomplikowana i zawsze uciążliwa dla eksploatatora gospodarka osadowa jest w Ełckiej oczyszczalni ścieków oparta na nowoczesnym układzie fermentacji metanowej, odwadnianiu prasą taśmową (Kleina) i termicznej higienizacji w napowietrzanych

biokontenerach. Efektem końcowym jest zamiana osadu pościekowego na w pełni wartościowy nawóz, dziś stosowany w uprawach leśnych, w przyszłości wykorzystywany w rolnictwie.

Problem energochłonności procesów związanych z przeróbką osadów i oczyszczaniem ścieków został rozwiązany poprzez ujmowanie i spalanie biogazu w agregatorach prądotwórczych. Udział wytworzonej w ten sposób energii pokrywa do 60% całkowitego zapotrzebowania oczyszczalni.

Niezawodność funkcjonowania urządzeń osiągnięto poprzez wprowadzenie pełnego układu automatyki, sterowania i dozoru komputerowego. Podstawową ideą takiego systemu jest ciągła optymalizacja, współdziałanie poszczególnych procesów i podwyższanie ich sprawności. Wszystkie poczynania, zabiegi i wysoki standard zastosowanej technologii w Oczyszczalni ścieków miasta Ełku spowodowały, że dziś cała okolica wpisuje się jako element unikatowego przyrodniczo terenu zlewni rzeki Biebrzy i Narwi. Ścieki oczyszczane są w pierwszym stopniu oczyszczania w wyniku procesów mechaniczno-biologicznych na drodze naturalnej z możliwością wspomagania chemicznego. Wysokosprawny układ technologiczny pozwala na uzyskanie w procesie biologicznym wysokiej redukcji związków biogenych: azotu i fosforu.

Mechaniczne oczyszczanie odbywa się na kratkach schodkowych, w zblokowanych urządzeniach nazywanych sitopiaskownikami oraz w dwóch osadnikach wstępnych. Aby zminimalizować towarzyszące procesowi wydzielanie się przykrych zapachów, ciąg mechaniczny został zhermetyzowany. Wyciągane z niego powietrze poddano procesom dezodoryzacji na drodze biologicznej oraz fotokatalitycznej.

Drugi stopień oczyszczania opiera się na pięciostopniowym procesie biologicznym. Przebiega on w szeregu komór o różnych warunkach tlenowych. Proces ten polega na usuwaniu rozpuszczonych związków organicznych za pomocą grupy wyspecjalizowanych mikroorganizmów, stanowiących osad czynny.

Wartości zanieczyszczeń w ściekach dopływających do oczyszczalni oraz w ściekach oczyszczonych, odprowadzanych do odbiornika, przedstawia poniższa tabela.

Widok Oczyszczalni ścieków w Nowej Wsi Elkiej

Parametr	BZT5	Azot ogólny	Azot amonowy	Fosfor ogólny	Zawiesina ogólna
Stężenie zanieczyszczeń w ściekach dopływających [mg/l]	697,7	91,15	57,64	16,4	585,7
Stężenie zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych [mg/l]	4,9	21,21	0,34	0,44	9,6
Wartość zanieczyszczeń dopuszczalna w pozwoleniu	15,0	30,0	6,0	1,5	50,0
Redukcja zanieczyszczeń w [%]	99,3	74,7	99,9	97,0	97,8

Sukcesywnie realizowany jest program wodociągowania Gminy Ełk w celu wyeliminowania indywidualnych i lokalnych ujęć, które nie są w stanie zapewnić dostawy wody o parametrach zgodnych z Polską i Unijną Normą.

Ostatnie lata funkcjonowania stacji uzdatniania wody to okres wdrażania pełnej automatyki opartej na sterowaniu komputerowym i utrzymywaniu wysokiej jakości produktu dostarczanego do odbiorcy. W listopadzie 1998r uruchomiono nowoczesne urządzenie służące do dezynfekcji wody transportowanej do miasta oraz wsi Gminy Ełk. Lampa naświetlająca wodę promieniami ultrafioletowymi likwiduje w 100% wszystkie rodzaje mikroorganizmów. Proces uzdatniania wody oparty w całości na procesach fizycznych i biologicznych powoduje, że woda podawana do sieci wodociągowej spełnia wymogi jakościowe stawiane dla wód butelkowych mineralnych, mineralnych mieszanych, naturalnych wód źródlanych i wód stołowych.

2.10.4. Gospodarka odpadami

Wysypisko odpadów, z którego korzystają mieszkańcy miejscowości Barany znajduje się w Siedliskach k/ Ełku. Termin eksploatacji wysypiska upływa w 2010 roku. Gmina Ełk przystąpiła do Związku Międzygminnego z siedziba w Ełku, który ma za zadanie doprowadzić do powstania wspólnego dla zrzeszonych gmin wysypiska odpadów, spełniającego wymagania ochrony środowiska.

2.10.5. Gazownictwo i ciepłownictwo

Na obszarze miejscowości gaz do odbiorców dostarczany jest jedynie w butlach.

Mieszkańcy Baran zaopatrują się w ciepło z indywidualnych źródeł opalanych węglem i drewnem.

2.10.6. Elektroenergetyka i łączność

Barany są wsią w pełni zelektryfikowaną, a dostępna infrastruktura elektroenergetyczna zaspokaja potrzeby mieszkańców w 100%.

Siec teleinformatyczna na obszarze miejscowości zapewnia swobodny dostęp do usług telefonicznych i nielicznie do sieci internetowej dla odbiorców. Jednakże osoby mniej zamożne dostęp do Internetu mają ograniczony. We wsi nie funkcjonuje placówka edukacyjna, w której dzieci i młodzież mogłaby korzystać z Internetu w ramach zajęć pozaszkolnych. Ponieważ dostęp do wiedzy i informacji dostarczanych za pośrednictwem Internetu jest ważnym czynnikiem rozwoju społeczeństwa informacyjnego (zarówno dzieci, młodzieży jak i dorosłych), należy podjąć działania umożliwiające powszechny i bezpłatny

dostęp do Internetu dla wszystkich zainteresowanych. Punkty dostępu do Internetu mogłyby zostać zorganizowany w ramach miejsca spotkań- świetlicy.

1. Zestawienie tabelaryczne zasobów miejscowości Barany

Rodzaj zasobu	BRAK	Jest o znaczeniu małym	Jest o znaczeniu średnim	Jest o znaczeniu dużym
Środowisko przyrodnicze				
1. Walory krajobrazu				X
2. Walory przyrodnicze				X
3. Walory klimatu (mikroklimat, wiatr, nasłonecznienie)		X		
4. Walory szaty roślinnej (np. runo leśne)			X	
5. Cenne przyrodniczo obszary lub obiekty				X
6. Świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)	X			
7. Osobliwości przyrodnicze			X	
8. Wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)				X
9. Podłoże, warunki hydrogeologiczne.			X	
10. Gleby, kopaliny				X
Środowisko kulturowe				
1. Walory architektury wiejskiej i osobliwości kulturowe		X		
2. Walory zagospodarowania przestrzennego	X			
3. Zabytki	X			
4. Zespoły artystyczne	X			
Dziedzictwo religijne i historyczne				
1. Miejsce, osoby, i przedmioty kultu	X			
2. Święta, odpusty i pielgrzymki		X		
3. Tradycja, obrzędy, gwara	X			
4. Legendy, podania i fakty historyczne	X			
5. Ważne postacie historyczne			X	
6. Specyficzne nazwy		X		
Obiekty i tereny				
1. Działki pod zabudowę mieszkalną	X			
2. Działki pod domy letniskowe	X			
3. Działki pod zakłady usługowe i przemysłowe		X		

4. Pustostany mieszkaniowe, magazynowe i przemysłowe	X			
5. Tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (kuźnie, młyny)	X			
6. Place i miejsca publicznych spotkań	X			
7. Miejsca sportu i rekreacji	X			
Gospodarka , rolnictwo				
1. Specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe)		X		
2. Znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe	X			
3. Możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne	X			
Sąsiedzi i przyjezdni				
1. Korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasto, arteria komunikacyjna, atrakcja turystyczna)		X		
2. Ruch tranzytowy		X		
3. Przyjezdni stali i sezonowi		X		
Potencjał instytucjonalny				
1. Placówki opieki społecznej	X			
2. Placówki oświatowe	X			
3. Dom Kultury (świątlica)	X			
4. Poczta	X			
5. Bank	X			
Ludzie, organizacje, zrzeszenia				
1. OSP	X			
2. Zespoły Ludowe, Goło Gospodyń Wiejskich	X			
3. Stowarzyszenia	X			
4. Kluby sportowe	X			

2. Ocena mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (Analiza SWOT)

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>1) Walory krajobrazowo-przyrodnicze na terenie, występowanie terenów cennych pod względem przyrodniczym.</p> <p>2) Bogactwo dziedzictwa kulturowego jako potencjał do rozwoju usług związanych z tradycją, historią na rzecz</p>	<p>1) Bezrobocie w Baranach jest na stosunkowo wysokim poziomie – problemy rynku pracy z wykorzystaniem potencjału społecznego spowodowane m.in. specyfiką kwalifikacji i mentalności zawodowych pokolenia pracowników wygenerowanych przez</p>

rozwoju tożsamości lokalnej i wykorzystania pod rozwój turystyki.

- 3) Występowanie dużych i zwartych obszarów leśnych, w tym także o charakterze ochronnym.
- 4) Wysoki wskaźnik dostępności do instytucji użyteczności publicznej – potencjał do rozwoju działań kulturalno, oświatowo – sportowych na rzecz mieszkańców i wzmocnienia atrakcyjności spędzania wolnego czasu także dla przyjezdnych turystów.
- 5) Bliskość aglomeracji Białegostoku oraz Olsztyna.
- 6) Atrakcyjność inwestycyjna; - tereny pod zabudowę zakładów przemysłowych, sieci usługowych,
- 7) Położenie Baran w pobliżu dróg krajowych 16 i 65, dróg wojewódzkich, powiatowych oraz planowana droga ekspresowa VIA BALTICA w odległości ok. 3 km.
- 8) Przebieg szlaków kolejowych w pobliżu oraz planowany przebieg szlaku międzynarodowego Rail Baltica
- 9) Atrakcyjność obszaru pod zabudowę mieszkaniową – potencjał do rozwoju budownictwa indywidualnego związanego z osiedlaniem stałym i sezonowym z okolicznych aglomeracji.
- 10) Duży potencjał społecznej aktywności
- 11) Rozbudzona aktywność społeczna, świadomość mechanizmów oddolnych inicjatyw i ich skuteczności dzięki dobrych praktyk i zachęty do skutecznego aktywizowania ludności na rzecz rozwoju .
- 12) Potencjał społeczny (wykształcenie i mobilność zawodowa) młodych ludzi w Baranach
- 13) Nastawienie na różnicowanie działalności gospodarcze, pozarolnicze na obszarze wsi i wykorzystanie terenów dotychczas nie zaktywizowanych turystycznie.

zrestrukturyzowane w latach 90-tych przedsiębiorstwa państwowe branży samochodowej, przetwórstwa tworzyw, drzewnej, zakłady transportowe.

- 2) Niezadowalająca ilość nowo powstających małych i średnich przedsiębiorstw oraz proponowane warunki pracy (niska jakość ofert pracy, roszczeniowe oczekiwania poszukujących pracy) – niski wskaźnik przedsiębiorczości
- 3) Niewystarczająca baza i infrastruktura turystyczno-rekreacyjna- mała gama produktów turystycznych umożliwiających w pełni wykorzystanie walorów naturalnych, kulturowych, gospodarczych i społecznych
- 4) Brak działalności agroturystycznej
- 5) Niski poziom infrastruktury drogowej i kolejowej
- 6) Słaba promocja walorów Gminy Ełk
- 7) Niedostateczne oznakowanie atrakcji turystycznych przy szlakach komunikacyjnych na obszarze w pobliżu Baran

SZANSE

- 1) Środki unijne na rozwój obszarów wiejskich oraz wszelkie dodatkowe źródła dofinansowania pomysłów dotyczących poprawy jakości życia na obszarach wiejskich
- 2) Świadomość i potrzeba edukacji; jakość kształcenia młodzieży i dorosłych- dostępność szkół, odpowiednie kierunki kształcenia; możliwość szkolenia dofinansowanego ze środków unijnych
- 3) Rozwój turystyki i agroturystyki w regionie
- 4) Malejące bezrobocie w Polsce
- 5) Rosnące zapotrzebowanie na zdrową, ekologiczną żywność
- 6) Podwyższenie standardów życia – więcej bogatych turystów i inwestorów
- 7) Popyt na ustronne, ekologiczne tereny do zamieszkania stałego i sezonowego
- 8) Sprzyjanie i współpraca z lokalnymi samorządami
- 9) Informatyzacja społeczeństwa – zwiększony dostęp do Internetu (obszary wykluczone cyfrowo)

ZAGROŻENIA

- 1) Ucieczka młodych i wykształconych ludzi poza obszary wiejskie i zagranicę
- 2) Zbytni fiskalizm, biurokracja, skomplikowane przepisy prawne i procedury pozyskiwania środków
- 3) Niewystarczająca infrastruktura drogowa w regionie
- 4) Niska atrakcyjność miejsc pracy w Baranach

3. Wizja rozwoju wsi

Co ma ją wyróżniać?	Estetyka, aktywni mieszkańcy nie mający problemów ze znalezieniem swojego miejsca na rynku pracy, dobrze wyposażone obiekty służące działalności: sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej oraz dobrze wyposażone miejsce spotkań.
Jakie ma pełnić funkcje?	Mieszkalna, rolnicza, turystyczna.
Kim mają być mieszkańcy?	Aktywni, przedsiębiorczy, dbający o zachowanie estetyki miejscowości, identyfikujący się z miejscowością.
Co ma dać utrzymanie?	Mikroprzedsiębiorstwa (sektor handlu, usług i branża rolno - spożywcza), zrównoważone rolnictwo, turystyka.
W jaki sposób ma być zorganizowana wieś i mieszkańcy?	Sołtys, Rada Sołecka, stowarzyszenia, grupy młodzieżowe.
W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	Dyskusje, rozmowy, pomoc sąsiedzka, rozwiązywanie problemów na zebraniach wiejskich, współpraca z Urzędem Gminy.
Jak ma wyglądać nasza wieś?	Czysta, estetyczna, bogata, dostępna, bezpieczna, wyróżniająca się dostępna infrastruktura rekreacyjno-sportowa i wysoka atrakcyjnością zamieszkania, atrakcyjnym miejscem spotkań.
Jakie obyczaje i tradycje mają być u nas pielęgnowane i rozwijane?	Związane z historią i kulturą lokalną.
Jak mają wyglądać mieszkania i obejścia?	Czyste, estetyczne, dostępne, bezpieczne.
Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?	Nienaruszony, atrakcyjny.
Jakie ma być rolnictwo?	Nowoczesne, nieuciążliwe dla środowiska.
Jakie mają być powiązania komunikacyjne?	Dostosowane do potrzeb mieszkańców, bezpieczne.
Co zaproponujemy dzieciom i młodzieży?	Aktywny udział w życiu kulturalnym, korzystanie ze świetlicy, powszechny dostęp do Internetu;

- Zakładania, prowadzenia i finansowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.
- Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Priorytet V. Rolnictwo

Cele:

- Poprawa kultury produkcji rolnej i rozwój rolnictwa ekologicznego.
- Zwiększenie potencjału sektora rolnego.
- Ochrona środowiska naturalnego.
- Dywersyfikacja źródeł dochodów gospodarstw.

Zadania:

- 5.1. Szkolenia zawodowe dla osób pracujących w rolnictwie.
- 5.2. Modernizacja gospodarstw rolnych.
- 5.3. Działalność w ramach grup producentów rolnych.
- 5.4. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej i reorientacja zawodowa.

5. Społeczna analiza zapotrzebowania

Prace związane z przygotowaniem Planu Odnowy Miejscowości zostały oparte o konsultacje społeczne mające na celu poznanie opinii mieszkańców na temat najważniejszych problemów społecznych oraz kierunków odnowy i dalszego rozwoju Baran. Podczas badania ankietowego na próbie N=100 mieszkańców zapytano o potrzebę realizacji działań związanych z Odnową Wsi oraz czy działania wypracowane przez mieszkańców, podczas pierwszego zebrania wiejskiego w dniu 15 maja 2010 roku, zostały właściwie wskazane.

Następnie mieszkańcy poproszeni zostali o wyznaczenie obszarów problemowych występujących w miejscowości oraz określenie dotkliwości poszczególnych zjawisk (w skali od 1 do 7, gdzie „7” oznacza najbardziej, podczas gdy „1” najmniej dotkliwy problem). Ostatniego elementem badania była ocena priorytetów inwestycyjnych mieszkańców w oparciu o propozycje zgłoszone podczas zebrania wiejskiego.

Na pytanie „Czy w Baranach należy realizować działania związane z Odnową Wsi?”:

- ✓ tak, odpowiedziało 100% ankietowanych;
- ✓ nie, odpowiedziało 0% ankietowanych;
- ✓ trudno powiedzieć odpowiedziało 0% ankietowanych.

Na pytanie „Czy uważa Pan (i), że działania zawarte w Planie Odnowy Miejscowości Barany zostały właściwie wskazane?”

- ✓ zdecydowanie tak, odpowiedziało 75 % ankietowanych;
- ✓ raczej tak, odpowiedziało 22,5% ankietowanych;
- ✓ raczej nie, odpowiedziało 0% ankietowanych;
- ✓ zdecydowanie nie, odpowiedziało 0% ankietowanych;
- ✓ trudno powiedzieć, odpowiedziało 2,5% ankietowanych.

Mieszkańców poproszono o wskazanie obszarów problemowych występujących w miejscowości wraz z podaniem stopnia dotkliwości poszczególnych zjawisk (w skali od 1 do 7, gdzie 7 oznacza najbardziej, podczas gdy 1 najmniej dotkliwy problem). Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że zdecydowanie największym problemem mieszkańców jest "brak miejsca spotkań- świetlicy", a także "niewłaściwie zagospodarowanej przestrzeni publicznej". Do najmniej dotkliwych problemów mieszkańcy zaliczyli "patologie społeczne".

Mieszkańcy w skali od 1 do 9 ocenili istotność planowanych inwestycji dla poprawy jakości zamieszkania. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że największą potrzebą jest budowa miejsca spotkań przy drodze gminnej. Zadowolającą akceptację społeczną uzyskały pozostałe działania: budowa chodnika przy drodze gminnej (79,20), punktowe uzupełnienie oświetlenia ulicznego (6,33), szkolenie z zakresu zakładania, prowadzenia i finansowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich (5,10), Modernizacja gospodarstw rolnych. (4,70), budowa wiaty przystankowej (4,25).

Wszystkie działania zawarte w Planie Odnowy Miejscowości Barany zostały wskazane przez mieszkańców wsi i stanowią wyraz ich potrzeb. Informacje otrzymane na drodze społecznej analizy zapotrzebowania zostały zestawione z możliwościami inwestycyjnymi gminy (środki finansowe, wymogi prawa, dostępne obiekty i grunty itp.) w celu sporządzenia harmonogramu wdrażania wydzielonych zadań.

6. Harmonogram wdrażania planu wraz z kosztorysem (tyś. zł)

Lp.	Rodzaj działania	Przewidywany koszt i termin realizacji					
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
PRIORYTET I Modernizacja i rozwój lokalnej infrastruktury społecznej, kulturalnej i sportowo - rekreacyjnej							
1.	Budowa świetlicy wiejskiej		400 000				
PRIORYTET II Rozwój i rozbudowa infrastruktury technicznej							
1.	Budowa chodnika przy drodze gminnej		50 000				
2.	Punktowe uzupełnienie oświetlenia ulicznego.	10 000	10 000	10 000			
PRIORYTET III Rewaloryzacja zabytków							
1.	Nadzór nad utrzymaniem czystości środowiska naturalnego	5 000					
PRIORYTET IV Wzrost przedsiębiorczości oraz wyrównywanie szans na rynku pracy							
1.	Szkolenia z zakresu zakładania, prowadzenia i finansowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
2.	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
PRIORYTET V Rolnictwo							
1.	Szkolenia zawodowe dla osób pracujących w rolnictwie.	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
2.	Modernizacja gospodarstw rolnych.	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
3.	Działalność w ramach grup producentów rolnych.	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
4.	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej i reorientacja zawodowa.	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000

7. Sposób monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitoring stopnia wykonania zadań przewidzianych w Planie Odnowy Miejscowości będzie realizowany przez Radę Sołecką wsi, Sołtysa oraz Wójta i Radę Gminy w Ełku poprzez:

- - analizę budżetu Gminy i stopnia wykonania poszczególnych zadań,
- - sprawozdania z wykonania budżetu,
- - dokumentacje z odbioru robót inwestycyjnych.

Informacje o podejmowanych działaniach będą publikowane za pośrednictwem:

- - tablicy informacyjnej we wsi Barany,
- - lokalne media.

Komunikacja i wymiana opinii nt. postępów realizacji zadań oraz planowanych przedsięwzięć będzie się odbywała podczas spotkań wiejskich. Każdy pełnoletni mieszkaniec Baranów będzie uprawniony do monitorowania zakresu oraz stopień wdrażania planu.

Kontakt pomiędzy wsią a Gminą będzie zachowany poprzez Sołtysa oraz aktywnych mieszkańców miejscowości

Plan Odnowy Miejscowości Barany powstał przy współudziale mieszkańców miejscowości, Rady Sołeckiej oraz władz gminy.

Wypracowane priorytety i zadania są wynikiem konsultacji społecznych i stanowią dobro wspólne, którego realizacja leży w interesie Stron.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Mirosław Świdorski